

KOKOOMUSNUORTEN YHDYSKUNTAPOLIITTINEN OHJELMA 2021-2022

Kokoomusnuorten yhdyskuntapoliittinen ohjelma sisältää tavoitteita maankäyttö-, rakennus-, asunto-, liikenne- ja viestintäpolitiikkaan liittyen. Kokoomusnuorten tavoitteena on, että näitä politiikan sektoreita käsiteltäisiin jatkossa laajana rakennetun ympäristön kokonaisuutena. Tämän tulisi näkyä myös päätöksenteon rakenteissa.

Kaikessa yhdyskuntapolitiikassa on otettava huomioon päätösten vaikutus ilmastoon ja ympäristöön. Maankäytön, asumisen ja liikenteen ratkaisut vaikuttavat väistämättä yhteiskuntamme energiantarpeisiin, ilmastopäästöihin, vesistöjen tilaan ja luonnon monimuotoisuuteen.

Kokoomusnuorten tavoitteena on entistä tiiviimpi ja eheämpi yhdyskuntarakenne, joka edistää taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävä kehitystä. Tiivis yhdyskuntarakenne mahdollistaa osaltaan kestävä liikennejärjestelmän ja saavutettavat palvelut. Käytännössä tiiviimpi yhdyskuntarakenne tarkoittaa muun muassa kaupungistumista ja kaupunkien täydennysrakentamista.

Kokoomusnuoret ei hillitsisi vallalla olevaa kaupungistumiskehitystä, sillä sen hillitseminen ei ole poliittisin päätösin mahdollista. Päin vastoin - Kokoomusnuoret antaisi ihmisten muuttaa sinne, missä he haluavat asua, opiskella ja työskennellä. Riittämätön asuntotarjonta ja liikenneinfra ovat keskeisiä kaupungistumisen tulpia. Näiden tulpkien poistamiseksi on tehtävä tehokkaita politiikkatoimia niin maankäytön, rakentamisen, asumisen, viestinnän kuin liikenteen suhteen. Kaupungistumista ei pidä pysäyttää, vaan siitä on otettava irti sen mahdollistamat hyödyt.

Kokoomusnuoret haluaa turvata jokaiselle suomalaiselle asunnon, terveen ja turvallisen elinympäristön sekä mahdollisuuden tehdä kestäviä ratkaisuja asumisen ja liikenteen arkipäiväisillä valinnoilla. Kokoomusnuorten Suomessa energia- ja resurssitehokkuudella sekä kierto- ja jakamistaloudella on keskeinen rooli maankäytön, rakentamisen ja liikenteen ratkaisuisissa.

Maankäyttö- ja rakennuspolitiikka

Rakennusala eli rakentaminen ja rakennusteollisuus työllistävät noin 250 000 suomalaista ja rakennettu omaisuus muodostaa jopa yli 70 % Suomen kansallisvarallisuudesta. Rakentamisella on siis suuri merkitys Suomen kansantaloudelle. Sekä julkisen että yksityisen talouden kannalta on tärkeää, että rakennusmarkkinat toimivat kilpailusti, reilusti ja tehokkaasti.

Kokoomusnuoret ei suhtaudu kategorisen kielteisesti rakentamisen ja maankäytön regulaatioon. Hyvällä regulaatiolla voidaan turvata yhteiskunnan, ympäristön sekä yksittäisten kuntalaisten ja maanomistajien etujen yhteensovittaminen ja suojele. Regulaatiota on kuitenkin tarpeellista arvioida säännöllisesti kriittisesti. Lisäksi kaava- ja lupaprosesseja on kehitettävä sujuvammaksi ja nopeammaksi esimerkiksi teknologiaa hyödyntämällä.

Kokoomusnuoret haluaa turvata suurten kaupunkiseutujen kehityksen. Kaupungeille ja kunnille kuuluvaa maankäytön suunnittelu- ja ohjausvaltaa tulee vahvistaa etenkin suurilla kaupunkiseuduilla. Suurien kaupunkiseutujen kuntia on syytä kannustaa - myös taloudellisilla ohjaimilla - yhteistyöhön.

Kokoomusnuoret vahvistaisi valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden sekä maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-sopimusten merkitystä kaupungistumisen ja kestävä kehityksen edistämiseksi. MAL-sopimusten painopisteenä on oltava kaupunkien kestävä kasvun ja vähäpäästöisen liikenteen edistäminen. Kokoomusnuoret ottaisi suurilla kaupunkiseuduilla käyttöön myös MAL-sopimuksiin kytketyt seudulliset yleiskaavat.

Kokoomusnuoret vahvistaisi rakennusvalvontaviranomaisten asiantuntemusta kokoamalla niistä suurempia yksiköitä. Suuremmat yksiköt mahdollistavat työntekijöiden erikoistumisen ja asiantuntemuksen syventämisen. Rakentamisen ohjaus ja valvonta olisi ennakoitavampaa ja näin asiakasystävällisempää ympäri Suomen.

Rakentamisen valvonnasta ja ohjauksesta vastaa nykyisin reilusti yli 200 rakennusvalvontaorganisaatiota. Vain noin 10 prosentissa organisaatioista on vähintään 5 asiantuntijaa ja yli 60 prosentissa on vain 1-2 henkilötyövuotta. Organisaatioiden suuri määrä ja pieni koko vaarantavat yhdenmukaiset tulkinnot ja riittävän asiantuntemuksen rakentamisen ohjauksessa ja valvonnassa.

Organisaatiouudistus voitaisiin toteuttaa esimerkiksi luomalla kaupunkiseutujen kuntien yhteisiä liikelaitoksia nykyisten liikelaitosmuotoisten pelastuslaitosten ja kuntien ympäristöviranomaisten tapaan.

Kokoomusnuoret esittää, että

- *Kannustetaan suurten kaupunkiseutujen kaupunkeja ja kuntia maankäytön yhteiseen suunnitteluun seudullisilla yleiskaavoilla, MAL-sopimuksilla ja valtion rahoituksella.*
- *Lisätään pääkaupunkiseudun ja muiden kasvukeskusten tonttitarjontaa muun muassa myymällä valtion, valtakunnallisten virastojen ja valtionyhtiöiden tarpeetonta kiinteistöomaisuutta suurille kaupunkiseuduille.*
- *Estetään lailla kaavaa rajoittamasta rakentamista taajama-alueella alle kolmeen kerrokseen ja kantakaupunkialueella alle kymmeneen kerrokseen*
- *Kannustetaan, ohjataan ja tuetaan suurimpia kaupunkiseutuja joukkoliikenteen kehittämiseen yhdyskuntarakenteen tiivistämisen mahdollistamiseksi.*
- *Vähennetään rakennusvalvontaviranomaisten määrää nykyisestä yli 200:sta reilusti alle 30:een valvonnan ja ohjauksen tulkintojen yhteensovittamiseksi. Turvataan tarvittaessa paikallistuntemus rakennusvalvonnan sivutoimipisteillä. Toteutetaan rakennusvalvontojen yhdistäminen vastuukuntamallilla.*
- *Hyödynnetään rakennusvalvonnan asiointissa sähköisiä palveluita ja tietomalleja.*
- *Lievennetään asuntorakentamisen esteettömyysvaatimuksia siten, että vain erityisryhmiä koskevat vaatimukset rajoitetaan koskemaan vain osaa uudisrakentamista (YM).*
- *Kevennetään väestönsuojan rakentamisvelvollisuutta (YM/SM).*
- *Luovutaan asuinkerrostalojen huoneistojen pinta-alaa koskevasta sääntelystä asemakaavoissa ja maankäyttösopimuksissa. (kaupunkien käsissä).*
- *Luovutaan kaupunkien autopaikkanormeista ja mahdollistetaan markkinaehtoinen pysäköinnin rakentaminen (kaupunkien käsissä).*
- *Lakataan määrittämästä yleis- ja asemakaavoituksessa tontin, rakennusten ja maa-alueen käyttötarkoitusta ja asetetaan vain tarpeelliset kiellot.*
- *Parannetaan puurakentamisen edellytyksiä. Otetaan rakentamisen hiilijalanjälki huomioon julkisessa rakentamisessa ja sen kilpailutusehdoissa.*

Asuntopolitiikka

Asuntopolitiikan tavoitteena on oltava toimivat asuntomarkkinat, asumisen kustannusten hillitseminen sekä työvoiman liikkuvuuden mahdollistaminen. Suurten kaupunkiseutujen kasvumahdollisuuksista on pidettävä huolta riittävällä asunto- ja tonttitarjonnalla. Asuntopolitiikalla on keskeinen rooli talouden kasvun ja työllisyyden vahvistamisen mahdollistamisessa.

Kokoomusnuoret luottaa asuntopolitiikassakin markkinoiden kykyyn allokoida resursseja. On kuitenkin todellisuutta, että kaikilla ei ole omasta takaa varaa vastata kaikista asumisen kustannuksista.

Asumisen tukemisen on oltava selkeää ja läpinäkyvää. Sen on kannustettava yksilöitä ja perheitä edullisimman asumismuodon valintaan. Sen on perustuttava mieluummin suoraan tukeen, kuin sosiaaliseen asuntotuotantoon, jossa tuen kustannus yhteiskunnalle jää enemmän tai vähemmän piiloon.

Nykyinen asumisen tukeminen perustuu kahdenlaisiin elementteihin: suoriin Kelan maksamiin asumistukiin sekä niin sanottuun sosiaaliseen Ara-asuntotuotantoon ja segregaatiota ehkäisevään Hitas-asuntotuotantoon. Kumpaakin tukielementtiä on perustellusti kritisoitu. Asumistukien kritiikki on kohdistunut tukimuodon vuokratasoa nostavaan vaikutukseen sekä sen erilaisiin kannusteisiin.

Ara-asuntotuotantoa on kritisoitu tehottomuudesta, läpinäkymättömyydestä, segregaatian vahvistamisesta sekä vuokramarkkinoiden häirinnästä. Sitä on myös pidetty epäoikeudenmukaisena tilanteissa, joissa julkisen sektorin vahvasti tukemia asuntoja ei ole riittänyt kaikille halukkaille. Näin toiset tukea tarvitsevat ovat päässeet tuen piiriin, toiset eivät.

Hitas-asuntotuotantoa on kritisoitu niin ikään epäoikeudenmukaisuudesta. Kaikki eivät pääse nauttimaan Hitas-asuntojen edullisuudesta, sillä asuntoja ei riitä kaikille halukkaille - tai kaikilla halukkailla ei ole niihin varaa. Hitas-asuntoja onkin syytetty siitä, että järjestelmän kautta yhteiskunta tukee vahvasti keski- ja hyvätuloisten asumista.

Kokoomusnuoret esittää, että

- *Muutetaan asumistuki riippuvaiseksi kaupunkiseudun tai työssäkäyntialueen yleisestä kustannustasosta, ei asunnon vuokran suuruudesta tai yksittäisen kaupunginosan vuokratasosta. Näin kannustetaan tukien varassa olevia edullisimman asumismuodon valintaan.*
- *Rajataan ARA:n tukema sosiaalinen asuntotuotanto vain erityisryhmille ja luottotietonsa menettäneille, kuten opiskelija- tai nuorisoasumiseen. Luovutaan muusta ARA-tuotannosta, sillä se on tehoton, väärin kohdentuva ja läpinäkymätön työkalu asumisen tukemiseen.*
- *Luovutaan asuntokaupan yhteydessä maksettavasta varainsiirtoverosta ja omistusasuntojen korkovähennysoikeudesta.*
- *Puretaan Hitas-asuntojärjestelmä.*

Liikennepolitiikka

Liikennepolitiikan tärkeimpänä tavoitteena on oltava turvallinen, tehokas ja vähäpäästöinen liikennejärjestelmä, joka perustuu kunnossa olevaan liikenneinfraan ja toimiviin liikennepalvelujen markkinoihin.

Liikenteen suunnittelussa on aina etsittävä kokonaisuhyötyjen kannalta ympäristöllisesti ja taloudellisesti kestävimät ratkaisut ideologisten valintojen tai huonojen kompromissien sijaan. Liikennesuunnittelulla on pyrittävä ilmastonmuutoksen hillitsemiseen, liikenteen terveyshaittojen vähentämiseen ja kaupunkiympäristön viihtyisyyden parantamiseen.

Liikenne kuluttaa noin 20% energiasta ja tuottaa noin 25% Suomen kasvihuonepäästöistä. Liikenteen ilmastotavoitteiden saavuttaminen vaatii merkittävää liikenteen murrosta. Liikennepolitiikalla on edistettävä vähäpäästöisten ja päästöttömien liikennemuotojen kulkutapaosuuksien kasvattamista.

Valtioneuvoston energia- ja ilmastostrategian 2030 mukaan liikenteen energiamäärät ovat niin suuret, ettei liikenteen energiantarvetta voida kattaa uusiutuvilla raaka-aineilla. Henkilöautoliikenne aiheuttaa noin puolet kotimaan liikenteen päästöistä. On siis löydettävä keinoja ja kannustimia vähentää yksityisautoilun määrää ja tarvetta.

Vähäpäästöisen kaupunkiliikenteen edistämisen mahdollistaa kaupunkien kestävä kasvun. Erityisesti eheän ja tiiviin yhdyskuntarakenteen kaupunkiseuduilla tarvitaan tehokasta joukkoliikennettä sekä edellytyksiä pyöräilyyn ja jalankulkuun.

Joukkoliikenne, pyöräily ja jalankulku vaativat yksityisautoja vähemmän tilaa kaupunkien keskustoissa ja muilla tiiviisti rakennetuilla alueilla, joten niiden tukeminen mahdollistaa maankäytön tehostamisen ja tiiviimmän yhdyskuntarakenteen. Suurten massojen liikkuminen ei voi perustua pelkästään yksityisautoiluun.

Liikenteen suunnittelulla ja verotuksella on pyrittävä rajoittamaan yksityisautoilua markkinatalouden keinoin niiltä osin kuin joukkoliikenne, pyöräily ja kävely ovat aitoja vaihtoehtoja liikkumiselle. Yksityisautoilun negatiiviset ulkoisvaikutukset päästöjen, melun ja kaupunkiympäristön rajallisen tilan käytön muodossa on otettava huomioon autoilun verorasituksessa.

Verotuksella on pyrittävä Suomen autokannan, joka on Euroopan vanhin, uudistamiseen ilmastoystävällisempään suuntaan. Autoilun verotuksen painopistettä on perusteltua siirtää omistamisen verotuksesta kulutuksen ja käytön verotukseen.

Kokoomusnuoret esittää, että

- Vähennetään liikenteen päästöjä parantamalla vähäpäästöisten liikennemuotojen eli joukkoliikenteen, pyöräilyn ja kävelyn edellytyksiä. Kasvatetaan vähäpäästöisten liikennemuotojen kulkutapaosuutta erityisesti suurilla kaupunkiseuduilla.
- Tuetaan ja ohjataan kaupunkiseutuja vähäpäästöisiä liikennemuotoja edistäviin investointeihin muun muassa MAL-sopimuksilla.
- Sidotaan suuria kaupunkiseutuja yhteen ja parannetaan raideliikenteen kilpailukykyä investoimalla raideinfraan. Toteutetaan 2020-luvun aikana tunnin raideyhteydet Helsingistä Tampereelle ja Turkuun, Helsingistä Porvoon kautta Kouvolaan (Itärata) sekä neljän tunnin yhteys Helsingistä Ouluun.
- Avataan rautateiden henkilöliikenteen julkista tukea vaativat osuudet reittikohtaisille kilpailutuksille, ja vapautetaan markkinaehtoisesti kannattavat osuudet vapaalle kilpailulle. VR:n on laitettava kaikki poistuva kalustonsa myyntiin.
- Valmistaudutaan lainsäädännöllisesti ilman kuljettajaa kulkeviin ajoneuvoihin.
- Poistetaan päästöttömien ja vähäpäästöisten autojen autovero, mikä edistäisi autokannan uudistumista vähäpäästöisemmäksi ja turvallisemmaksi.
- Siirretään autoilun verotuksen painopistettä ostamisen verotuksesta käytön ja ympäristöhaittojen verotukseen.
- Priorisoidaan Suomen tieverkko eri ylläpidon tasoille, jotta korjausvelka on hallittavissa. Kuoritaan asfalttipinnoite matalamman priorisointiasteen teiltä ylläpitokustannusten laskemiseksi. Hoidetaan tieverkon korjausvelka vuoteen 2030 mennessä.
- Varmistetaan perustienpidon resurssien riittävyys erityisesti tieverkon pääväylien kunnan ylläpitämiseen.
- Katutöiden remontteja kaupungeissa pyritään nopeuttamaan asettamalla niille korkeampi päiväkohtainen vuokra.
- Jalkakäytäväpysäköintiin ja jalkakäytävillä autoiluun puuttumiseen ohjataan enemmän viranomaisten huomiota ja resursseja. Rangaistuksia kovennetaan.
- Vaaralliseen pysäköintiin ja pysähtymiseen sekä vaaralliseen katutyömaahan sovelletaan liikenteen vaarantamisen ja törkeän liikenteen vaarantamisen pykälää aiempaa herkemmin. Rangaistuksia kovennetaan.
- Annetaan kunnissa linja-autoliikennealan yrittäjille enemmän mahdollisuuksia kehittää omaa toimintaansa markkinaehtoisemmassa julkisessa joukkoliikenteessä. Koheesio- tai nettokilpailutusmallissa linja-autoyritykset pääsisivät vaikuttamaan liikenteen suunnitteluun ja oheispalveluihin viranomaisten antamalla ehdoilla nykyistä paremmin, luoden samalla markkinaehtoisempaa kilpailua ja yrityksille mahdollisuuksia kehittää omaa toimintaansa.
- Vauhditetaan raskaan liikenteen sekä lento- ja laivaliikenteen biopolttoaineosuuksien nostamista.
- Vähennetään julkista tukea Suomen sisäisessä lentoliikenteessä Finavian ylläpitämälle lentoasemaverkostolle. Jätetään ulkopuolelle lentoasemakaupungit, joihin ei pääse junalla Helsinki-Vantaan lentokentältä neljässä tunnissa.
- Palautetaan ajokortteihin liittyvät luvat viranomaistoiminnaksi Ajovarma Oy:ltä.
- Valmistaudutaan lainsäädännöllisesti drone-lennokkien ilmakuljetuksiin.
- Kolmiulotteinen yleis- ja maakuntakaavoitus laajennetaan sisältämään alle 300 metrin korkeudessa oleva vapaalentoilmatila.

Viestintäpolitiikka

Viestintäpolitiikan tavoitteena on oltava monipuolisten ja korkealaatuisten viestintäpalveluiden saatavuus koko Suomessa. Sen on turvattava nopeat ja luotettavat tietoliikenneyhteydet kotitalouksille, yrityksille ja muille organisaatioille. Kuluttajien luottamusta sähköisiin palveluihin on vahvistettava.

Viestintäpolitiikan ratkaisuilla on vahvistettava tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tuottavuuden ja kilpailukyvyyn parantamiseksi. Lisäksi viestintämarkkinoiden toimiva kilpailu on turvattava.

Viestintäpolitiikalla on tähdittävä Suomen kehitykseen maailman kehittyneimpänä tietoyhteiskuntana. Sen on turvattava kansalaisten yksityisyydensuoja ja sananvapaus sekä viestinnän moniarvoisuus ja kotimaisen vastuullisen mediakentän toimintaedellytykset.

Kokoomusnuoret parantaisi moniäänisen mediakentän toimintaedellytyksiä rajaamalla Yleisradion roolia. Yle on vuosikymmenten saatossa kasvanut valtavaksi mediataloksi, joka toimii laajasti kaupallisten medioiden kanssa samoilla liiketoiminta-alueilla.

Kokoomusnuoret määritteli Ylen ydintehtäväksi uutis- ja ajankohtaistoiminnan. Tässä tehtävässä valtiollisella riippumattomasti rahoitetulla medialla on kiistaton rooli. Sen sijaan toiminnot, jotka eivät tue ydintehtävän toteuttamista, olisi syytä myydä tai ajaa alas. Ylen televisiokanavien ohjelmasisällöistä esimerkiksi urheilu, draama, kulttuuri, viihde sekä lasten ja nuorten ohjelmat kilpailevat kaupallisen mediakentän sisältöjen kanssa.

Yle-veron tuotto vuonna 2017 oli noin 462 miljoonaa euroa. Vertailun vuoksi esimerkiksi kolmen televisiokanavan mediayhtiö MTV:n liikevaihto oli 176 miljoonaa euroa vuonna 2017. Kokoomusnuoret laskisikin Ylen julkisen rahoituksen noin kolmannekseen eli 150 miljoonaan euroon vuoteen 2025 mennessä.

Kokoomusnuoret esittää, että

- *Määritellään Yleisradion ydintehtäväksi uutis- ja ajankohtaistoiminta. Toiminnot, jotka eivät tue ydintehtävän toteuttamista, myydään tai ajetaan alas.*
- *Luovutaan Yle-verosta ja siirrytään Ylen budjettirahoitukseen. Ylen journalistinen riippumattomuus turvataan Ylen hallintomallilla ja budjettiteknisillä ratkaisuilla. Ylen budjetti päätetään parlamentaarisesti laadittavalla hallituskaudet ylittävällä budjettikehyksellä.*
- *Vahvistetaan Ylen EU-toimituksen kokoa ja resursseja EU-päätöksenteon tunnettavuuden parantamiseksi.*
- *Lasketaan Ylen aluetoimitusten määrää siten, että jatkossa aluetoimituksia olisi yksi vaalipiiriä kohden sekä saamenkielinen toimitus. Aluetoimitusten määrä laskisi siis 25:stä 13:ta.*
- *Myydään Posti Oyj ja kilpailutetaan EU-direktiivin mukainen kirjeiden jakelunelvoite järjestäjä-tuottaja-periaatteen mukaisesti.*
- *Säädetään postin jakelunelvoite kolmeen päivään koko maassa ja tarkistetaan tietyin väliajoin. Elintärkeät asiakirjat, kuten sairaaloiden kutsukirjeet lähetetään mahdollisimman nopeasti joko vastaanottajalle sopivassa sähköisessä muodossa tai sähköisen muodon puuttuessa erikoisjärjestelyin fyysisesti.*
- *Viestitetään tekoälystä päätösten tekijänä tai osatekijänä selkeästi julkisen palvelun käyttäjille.*
- *Kielletään henkilötunnusten käyttö tunnistautumisen ainoana vaatimuksena.*